

Návrh reakcie KOZ SR na zámer presunúť poistenie PÚ a CHZP na komerčné poisťovne.

V súčasnosti spravuje poistenie PÚ a CHZP pomerne komplikovaný zákon, ktorým sa spoločne vykonáva dôchodkové poistenie, nemocenské, garančné, nezamestnanecké poistenie a poistenie pracovných úrazov a chorôb z povolania. Takéto riešenie povinného úrazového poistenia, napriek mnohým novelizáciám predmetného zákona stále nezodpovedá dostatočne svojmu účelu.

Poistenie poškodenia zdravia, alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu, služobného úrazu, alebo choroby z povolania, ktoré je spojené s dôchodkovým, nemocenským, garančným a nezamestnaneckým poistením je neprehľadné, komplikované, nezrozumiteľné a veľmi náročné pre uplatňovanie v praxi. Nesplňa ani požiadavky pre adekvátnu a rýchlu náhradu za stratu života, alebo poškodenia zdravia pri práci. A čo je najzávažnejšie v súčasnom úrazovom poistení vykonávanom na základe zákona o sociálnom poistení úplne absentuje prevencia.

Pretože na Slovensku je v súčasnosti nesystémové a prevažne „administratívne riešenie“ odškodňovania pracovných úrazov a chorôb z povolania odporúčame, aby sa v budúcnosti presadzovala myšlienka zriadenia úplne nového, jednotného, samostatného úrazového poistenia pracovných úrazov a chorôb z povolania, ktoré by spravovala na bipartitnom základe jedna štandardná úrazová poisťovňa.

Nové úrazové poistenie by malo byť samostatné, úplne oddelené od dôchodkového, nemocenského a nezamestnaneckého poistenia a malo by obsahovať aj všetky prvky prevencie. Požadujeme, aby nové poistenie bolo jednotné a spravované na bipartitnom základe /duálne/ zamestnávateľmi a zamestnancami bez zasahovania štátu, tak ako je to riešené vo viacerých vyspelých členských krajinách EÚ /napr. Rakúsko, Francúzko/.

To znamená, že by toto nové poistenie PÚ a CHZP mali zásadne vykonávať spoločne iba odbory a zamestnávatelia!

Požiadavku na prijatie takéhoto zákona o úrazovom poistení KOZ SR presadzuje už dlhodobo. Uvedený zámer KOZ SR žiadala zakotviť aj do „Konceptie štátnej politiky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na roky 2008-2012“. Každoročne bola táto úloha aktualizovaná. Žiaľ nebola politická vôľa na prijatie takéhoto zákona a okrem drobných úprav, doposiaľ nebol takýto zákon prijatý. Ide predovšetkým o to, aby samostatný zákon o úrazovom poistení motivoval zamestnávateľov vytvárať podmienky pre prácu bez pracovných úrazov, znižovaním úrazového poistenia tým zamestnávateľom, ktorí pracujú bez pracovných úrazov, alebo znižujú ich počet a závažnosť. Na druhej strane zvyšovaním výšky úrazového poistenia tým, ktorí zvyšujú počet pracovných úrazov a tým odčerpávajú finančné prostriedky z fondov úrazového poistenia.

Z terajšieho poistenia PÚ a CHZP, ktoré vykonáva Sociálna poisťovňa v zmysle zákona č.461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov sa zatiaľ tvorí „nadprodukt najmä preto že:

- V terajšom poistení vôbec nerieši prevencia, čo samozrejme, ak by sa prevencia realizovala, tak by to tiež niečo stalo. Predpokladáme, že prevencia by mohla predstavovať náklady približne vo výške 5 až 10 % vyplateného odškodnenia čo by v súčasnosti mohlo predstavovať približne asi 4 mil. €.

- Terajšie odškodnenie poškodených zamestnancov je veľmi nízke a neodráža skutočnú finančnú hodnotu náhrady straty života, alebo poškodenia zdravia pracovným úrazom, alebo chorobou z povolania.
- Vo vyspelých krajinách EÚ /napr. Rakúsko/ sa zo „zisku“ úrazového poistenia kryjú náklady aj na budovanie samostatných úrazových nemocníc, rehabilitačných centier a pod.
- V Rakúsku /napr. úrazová poisťovňa AUVA, ktorá je verejnoprávna inštitúcia, spravovaná na bipartitnom základe zamestnávateľmi a zamestnancami/ nie je stanovená horná hranica /limit/ nákladov vynaložených na uzdravenie /operácie, lieky, liečenie, pomôcky a pod./ postihnutého PÚ a CHZP. U nás je tento limit zavedený a umelo sa tým znižujú náklady /čím vzniká značný prebytok FP/, čo ide však na úkor liečenia, úrovne uzdravenia a výšky odškodnenia poškodených zamestnancov, prípadne na úkor úrovne odškodnenia ich rodín ako pozostalých po úmrtí ich živiteľa v dôsledku PÚ.

V prípade prechodu úrazového poistenia do komerčnej sféry by poisťovne ako podnikateľské subjekty mali záujem odčerpávať finančné prostriedky z úrazového poistenia na tvorbu zisku, /ktorý chcú premeniť na poplatky, vlastný zisk a provízie/ z poistenia pracovných úrazov a chorôb z povolania. V súčasnosti sa zisk v úrazovom poistení nevytvára. Teda navrhovateľom a komerčným poisťovňami pôjde zásadne iba o lukratívny biznis a privlastnenie si terajšieho prebytku približne vo výške 79 mil. €.

- Navrhovaný systém chápeme ako návrat k nevhodnému stavu pred rokom 2004, keď poistenie pracovných úrazov a CHZP vykonávala Slovenská poisťovňa.
- Poisťovne nebudú mať záujem v navrhovanom komerčnom poistení riešiť prevenciu, či zabezpečenie dôkladného liečenia pracovných úrazov, alebo podstatného zvýšenia odškodnenia, tak aby odškodnenie odrážalo skutočnú stratu života alebo poškodenia zdravia pracovným úrazom, alebo chorobou z povolania.
- Komerčným poistením by vznikla aj náročná orientácia v poisťných produktoch týchto poisťovní a v ich všeobecných poisťných podmienkach, ktoré môžu byť značne rozdielne, čo môže byť problém pre zamestnávateľov resp. zamestnancov a iných osôb, ktoré majú nárok na dávky z úrazového poistenia. Terajšie poistenie pracovných úrazov sa vykonáva jednotne.
- Vznikla by aj veľká administratívna náročnosť v úrazovom poistení z dôvodu potrebného napojenia komerčných poisťovní na Sociálnu poisťovňu resp. SDS /napr. nadstavbovosť úrazových dávok v prípade poberateľov úrazových rent, odvody príspevkov z poisťného na ÚP do dôchodkového poistenia resp. na starobné dôchodkové sporenie do správcovských spoločností a pod./.
- V terajšom systéme ÚP sa vyplácajú úrazové dávky aj v prípadoch že zamestnávateľ neodvedie poisťné napr. z dôvodu insolventnosti, čo v prípade prechodu úrazového poistenia do komerčnej sféry nemusí byť garantované!
- Dávky sa priznávajú v rámci správneho konania rozhodnutiami, čo v prípade posudzovania nároku v komerčnej poisťovni sa javí ako problém, pretože sa bude každá komerčná poisťovňa riadiť iba podľa vlastných všeobecných poisťných podmienok konkrétnej poisťovacej inštitúcie.
- Veľa dávok v ÚP sa poskytuje v súčinnosti s posudkovými lekármi, čo už dnes komerčným poisťovňami v prípade ich produktov robí problémy.

Pre získanie lepšieho prehľadu v tejto oblasti odporúčame do pozornosti materiál, ktorý vypracoval v rámci riešenia výskumnej úlohy č. 2330 v roku 2010 Inštitút pre výskum práce a rodiny pod názvom „**Príprava koncepcie prevencie poškodení zdravia pri práci v Slovenskej republike**“. Cieľom výskumnej úlohy bolo pripraviť návrh na úpravu nástrojov pôsobiacich v systéme prevencie pracovných úrazov, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce /tento mat. sme v elektronickej forme poskytli aj KOZ SR/.

Zhrnutie:

V súvislosti s odškodňovaním pracovných úrazov preto žiadame, aby sa v budúcnosti vytvorili podmienky pre vznik nového, samostatného, jednotného poistenia pracovných úrazov a chorôb z povolania, ktoré by bolo odčlenené od ostatných druhov poistenia, ktoré by obsahovalo aj účinný ekonomicko-stimulačný systém poistenia pracovných úrazov a CHZP s diferencovanými platbami podľa konkrétneho výskytu pracovných úrazov a chorôb z povolania a iných poškodení zdravia v súvislosti s prácou a so zapracovaním ďalších kritérií zohľadňujúcich úroveň skutočnej starostlivosti zamestnávateľov o BOZP, s výraznými prvkami prevencie a bolo by spravované na bipartitnom základe zamestnávateľmi a zamestnancami.

- Požadujeme teda zriadenie novej, samostatnej úrazovej poisťovne, ktorá bude spravovaná na bipartitnom základe zamestnávateľmi a zamestnancami.
- V tomto novom, povinnom poistení pracovných úrazov a chorôb z povolania musí byť poistenie založené na samostatnom, neziskovom princípe s previazanými prvkami prevencie.
- K tomuto účelu musia byť finančné prostriedky vedené na samostatnom účte, bez možnosti ich použitia na iné účely ako na činnosť úrazovej zložky poistenia a na plnenie úloh súvisiacich zásadne s úrazovým poistením zamestnancov, poistením chorôb z povolania a na úhradu nákladov súvisiacich so zabezpečením preventívnej a kontrolnej činnosti poisťovne v tejto oblasti.
- Požadujeme zabezpečiť aj účinný, ekonomicko-stimulačný systém úrazového poistenia s diferencovanými platbami podľa skutočného pracovného rizika, poškodenia života a zdravia pri práci (nie ako v doterajšom poistení kde je zavedený tzv. nivelizačný systém).
- V poistení požadujeme vytvoriť previazaný valorizačný systém na odstránenie inflačných vplyvov, s cieľom predísť negatívnym dopadom na úrazové poistenie a tým zabezpečiť adekvátne odškodnenie pracovných úrazov a chorôb z povolania, prípadne iných poškodení zdravia z práce. Súčasný stav valorizácie bodu za poškodenia zdravia vo výške 2 % z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR zistenej Štatistickým úradom SR za kalendárny rok v predchádzajúcom roku, v ktorom vznikol nárok považujeme už za absolútne nedostatočný.
- Za veľmi dôležité považujeme aj rýchle plnenie vyplývajúce z úrazového poistenia ktoré bezpodmienečne musí zodpovedať skutočnej hodnote straty života, alebo zdravia spôsobenej pracovným úrazom, chorobou z povolania, alebo iným poškodením zdravia pri práci. Súčasný bodové hodnotenie vykonávané v zmysle zákona č.437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia /v súčasnosti vo výške 14,98 € za jeden bod/ považujeme za absolútne nedostatočné. Naša predstava je odškodnenie vo výške 33 € za jeden bod tak, aby odškodnenie odrážalo skutočnú finančnú hodnotu náhrady straty života, alebo poškodenia zdravia pracovným úrazom, alebo chorobou z povolania.

- V súčasnosti chýba aj povinné poistenie úrazov z práce pre samostatné zárobkovo činné osoby /SZČO/, /prípadne školské úrazy/, ktoré je potrebné do budúcnosti tiež riešiť a nové poistenie by ho malo zabezpečovať.
- Aj dohovor MOP č.102 o minimálnych normách sociálneho zabezpečenia ukladá vykonávať poistenie inštitúciou kontrolovanou parlamentom alebo ustanovenou na tripartitnom princípe. Napriek tomu, že SR doteraz neratifikovala časť dohovoru ukladajúcu túto požiadavku, v budúcnosti tak budeme musieť urobiť aj vzhľadom na nevyhnutnosť zblížovania systémov úrazového poistenia v EÚ. V prípade vykonávania úrazového poistenia komerčnými poisťovňami by to nebolo splnené.

Na základe uvedeného zásadne nemôžeme súhlasiť s prezentovaným zámerom SDKÚ-DS a SAS s presunom poistenia PÚ a CHZP na komerčné poisťovne.

V Bratislave 22. 2.2011

Odbor BOZP KOZ SR